

ואתה תחזה, חלקים ג-ד, על ספר עבודה וקרבנות, מאת הרב אביגדור אלבום, ירושלים תשס"ז

חלק הארי מכרך זה הוא פירוש למשנה תורה בענייני המקדש וקודשיו. דברי הרמב"ם כולם מובאים כסדרם בגוף הספר, בצירוף פירושו והערותיו של הרב המחבר, באופן המאפשר לימוד שוטף.

הפירוש, שאינו רצוף על כל הלכה והלכה, הוא על דרך הפשט. הרב אלבום אינו מרבה במובאות או בהפניה לשיטות אחרות. הביאור הוא לעיתים הסבר של מהלך דברי הרמב"ם, אך לעיתים קרובות ההתבוננות הפשוטה בדברי הרמב"ם מולידה דיונים מעניינים ומחודשים, שלרוב הם בעלי נופך מעשי-מציאותי.

לדוגמה, לדעת הרמב"ם (הלכות ביאת מקדש פ"ה ה"א) ניתן לקדש ידיים ורגליים מכלי שאין בו רביעית. לאור זאת תוהה המחבר על הגדרת פעולת הקידוש מכלי כל כך קטן:

לכאורה אפשר לדייק מרבנו כאן חידוש גדול: שקידוש ידיים ורגליים זה כמו קידוש אפר פרה, שאפילו אם נגעו רק כמה טיפות מים על ידיו ורגליו, זה כבר נקרא קידוש.

כאשר מונה הרמב"ם את השמנים הפסולים למנורה (הלכות איסורי מזבח סוף פ"ז) משום שמעורבים בהם חלקי פרי, חוקר המחבר: האם הפסול נובע מהמרירות שהפרי נותן בשמן, או מכך שהשמן אינו זך? הנפקא מינה היא בזמננו, כאשר ניתן לחזור ולזכך את השמן באמצעים מודרניים.

נלך כאן בעקבות המחבר, ונקדיש תשומת לב מיוחדת לחידוש מהפכני העומד במרכז חלק ד של הספר, בעניין אבני החושן. המחבר מביא הוכחות, חד משמעיות לטעמו, שהאבנים לא התנוססו על החושן מבחוץ, "לְכָבוֹד וּלְתַפְאֲרַת", אלא היו חבויות בתוך החושן, שהיה עשוי מבד כפול התפור כעין כיס. מקובל להסביר שבתוך כיס זה הונחו האורים והתומים, כלומר: שם ה' כתוב על קלף. תפקיד התכולה המסתורית היה לאפשר את תהליך השאלה באורים ותומים על ידי מנהיגי העם. אלא שהרמב"ם לא הזכיר כלל את הצורך להכניס את שם ה' לתוך החושן, וככל הנראה - והדבר מתאשר בפירוש התורה לרבי אברהם בנו - האבנים עצמן הן האורים והתומים. לאור זאת סבור המחבר שיש כורח להסביר בשיטת הרמב"ם שהאבנים היו בפנים, ולא בצד החיצוני. המחבר סבור שגם פשט המקרא "וּמְלֵאֲתָ בּוֹ מְלֵאֲתָ אֶבֶן" (שמות כ"ח, טו) מחייב שהאבנים היו "בו", כלומר: בתוך החושן. טענה אחרונה זו נוגעת גם לראשונים החולקים על הרמב"ם.

בסיס אחר לחידוש האמור מוצא הרב אלבום בתהליך השאלה באורים ותומים. לפי הגמרא ביומא (עג ע"א), הכהן הנשאל עומד כאשר "פניו כלפי שכינה". אמנם הרמב"ם מפרש שפניו כלפי הארון, אבל ברש"י שם נאמר: "כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבתוך החושן". כיצד עומד הכהן מול התכולה של החושן, שאותו הוא לובש? ועוד - מרש"י נראה שהמונח 'אורים ותומים' אינו זהה לשם המפורש. על פי זה מעלה המחבר, שגם לדעת רש"י אבני החושן ('אורים ותומים') נמצאות בתוך החושן. הכהן פותח את הכיס של החושן, ומעיין באבנים שמולו (הצמודות לדופן הקדמי של הכיס) על מנת להשיב לשואל על פי צירוף האותיות הבולטות.

נעיר, שפתיחת החושן על מנת לעיין בתכולתו איננה מוזכרת בשום מקום. נשאיר למעיינים לבדוק בעצמם האם וכיצד ניתן לערער על הטיעונים שהוזכרו. יש לציין שהמחבר דאג להביא את חידושו לפני רבנים גדולים, ומן ההסכמות לחלק זה של הספר (התופסות נפח העולה על הקונטרס עצמו) ניתן ללמוד שהם התייחסו אליו בכובד ראש.

על כל פנים, חשיבה זו מעידה על טביעת עין מקורית, ועל נכונות להעביר מוסכמות תחת שבט הביקורת. תכונה טובה זו מאפיינת את עיוניו של המחבר בכלל.